

Regeringen,
Utbildningsdepartementet

Luntmakargatan 13, Box 7851,
SE-103 99 Stockholm, Sweden
Tfn/Phone: +46 8 563 085 00
Fax: +46 8 563 085 50
hsv@hsv.se, www.hsv.se

Annika Vänje
08-563 085 87
annika.vanje@hsv.se
YTTRANDE

2009-06-16
Reg.nr 12-2150-09

Uppdrag angående biomedicinsk analytikerexamen (U2009/1781/UH)

Inledning

Högskoleverket har av regeringen fått i uppdrag att pröva om examensbeskrivningen för biomedicinsk analytiker behöver ändras för att

- rymma de inriktningar på biomedicinsk analytikerutbildningen som vården har behov av idag och,
- om ett sådant behov finns, lämna förslag till en ny examensbeskrivning.

Inom ramen för uppdraget ska Högskoleverket samverka med berörda myndigheter och organisationer.

Utgångspunkten för detta ärende är att Högskoleverket i utvärderingen av grundutbildningar inom vård- och medicinområdet år 2006/2007 ifrågasatte tre av nio examensrätter utifrån att utbildningarna inte uppfyllde kraven för generell kompetens för biomedicinsk analytikerexamen. Vid 2008 års uppföljning av dessa ifrågasatta utbildningar bedömdes endast ett lärosäte ha fortsatt bristande kvalitet vilket föranledde ett återkallande av examensrätten. Detta utifrån att utbildningen inte gav samtliga studenter den generella kompetens som biomedicinsk analytikerexamen kräver (Högskoleverket, reg.nr 643-2085-08, SFS 1993:100).

I detta uppdrag har samverkan skett med experter som deltagit i Högskoleverkets genomförda kvalitetsutvärderingar och prövningar av ansökningar om nya examensrätter, Vårdförbundet, Sveriges Kommuner och Landsting, Institutet för Biomedicinsk Laboratorievetenskap samt extern expertis i fysiologi.

Utbildningen idag

Utgångspunkten i detta uppdrag har varit att undersöka vårdens behov idag och utbildningens framtida profil.

Under 2006/2007 års kvalitetsutvärderingar av vård och medicinutbildningarna visade det sig att möjligheterna att uppnå de allmänna utbildningsmålen i

högskoleförordningen (ibid.) är goda. Prioriteringen av den generella kompetensen i förhållande till det yrkesspecifika lärandet varierar dock inom en del av utbildningarna mer än vad högskoleförordningen ger utrymme för. En av dessa var utbildningen till biomedicinsk analytiker.

Lärosätenas uppdrag är att ge studenterna en akademisk skolning på den nivå som förutsätts för att de ska kunna följa kunskapsutvecklingen och medverka i den professionella utvecklingen under ett helt yrkesverksamt liv. Samtidigt ska högskolan förvissa sig om att studenterna får den kliniska kunskap och färdighet som förutsätts för dagens yrkeskrav. Balansgången mellan dessa två aspekter, den teoretiska kunskapen och den kliniska kunskapen, är svår att tillämpa i utbildningen. En balansgång som idag är än viktigare i och med att utbildningen införlivats i högskolan och idag är legitimationsgrundande.

Det övergripande lärandemålet för utbildningen är den akademiska kunskap och förmåga som krävs för att bli examinerad och därefter, av Socialstyrelsen, legitimerad biomedicinsk analytiker. I bilaga 1 bifogas examensbeskrivningen för biomedicinsk analytiker som den är formulerad i högskoleförordningen (ibid).

Generell kompetens på grundnivå

Högskoleförordningen är övergripande och syftar till att ge den enskilda studenten generell kompetens inom det aktuella yrkesområdet. Målsättningen är med andra ord inte att utbilda för yrkesspecifika uppgifter utan för ett helt yrkesverksamt liv inom det aktuella området.

Inom det medicinsk-tekniska fältet sker idag en snabb utveckling vilket innebär att de yrkesspecifika kunskaperna är i ständig förändring. Högskoleverket ser det som centralt att de enskilda utbildningarna har möjlighet och resurser att följa denna utveckling och utbilda studenter för en framtida arbetsmarknad. Lärosätena har här utrymme att i de lokala examensordningarna forma utbildningarna på en mer detaljerad nivå.

De lokala examensordningarna bör dock vara utformade så att studenterna utvecklar generell kompetens i såväl biomedicinsk laboratoriemedicin som klinisk fysiologi. Utbildningen till biomedicinsk analytiker ligger idag på grundnivå och möjligheten till fördjupning under dessa tre år är begränsad. Det finns dock utrymme för fördjupning i slutet av utbildningen inom ramen för den verksamhetsförlagda utbildningen, de självständiga arbetena och valbara kurser.

En yrkesmässig progression kan utifrån den nya examensordningen ske på avancerad nivå, efter grundnivån.

Likvärdig utbildning

För att säkerställa att studenterna får en likvärdig utbildning med generella kunskaper föreslår Högskoleverket att begreppet klinisk fysiologi tillförs examensordningen. Detta tillägg kan göras under rubriken *Färdighet och förmåga*

och skrivningen blir då; ”*visa förmåga att utveckla, använda och kvalitetssäkra biomedicinska, inklusive kliniskt fysiologiska, laboratorie- och undersökningsmetoder*”.

Det finns även ur ett teknikperspektiv en risk med en för liten omfattning av undervisning i klinisk fysiologi och i kurser relaterade till området. Detta eftersom begränsade kunskaper om den medicinska tekniken kan påverka säkerheten negativt i vården.

Verket har för avsikt att inom ramen för den planerade treårsuppföljningen av de utbildningsutvärderingar som genomfördes under år 2006/2007 särskilt följa upp balansen mellan fördjupningarna laboriemedicin och klinisk fysiologi. Ytterligare en central aspekt är att studenterna måste utbildas och förvärva kunskaper på en sådan nivå att de förbereds för att, som biomedicinsk analytiker, ta del av en bred arbetsmarknad.

Interprofessionellt samarbete och lärarkompetens

Högskoleförordningen belyser betydelsen av ett interprofessionellt samarbete. Studenterna bör under utbildningen få möjlighet till interprofessionellt lärande samt samverka mellan olika fördjupningar inom utbildningen. Det är därför inte lämpligt att segregera studenterna under utbildningen utan de bör få möjlighet till gemensamt lärande och samverka oberoende av val av fördjupning under slutet av utbildningen.

Lärosätena har ett ansvar för att lärarkompetensen svarar upp mot de kunskaper som vården har behov av idag. Det betyder att lärarförsörjningen bör planeras för framtiden och att lärarnas kompetens måste följa teknikutvecklingen.

En balanserad utbildning

Högskoleverkets slutsats är att utbildningen till biomedicinsk analytiker ska leda fram till en generell kompetens på grundnivå. Utrymme för specialisering finns särskilt inom ramen för den verksamhetsförlagda delen av utbildningen och de självständiga arbetena. För att studenterna på dessa utbildningar ska få den breda grund som krävs föreslås att examensordningen förtydligas så att skrivningen under rubriken *Färdighet och förmåga* ändras till ”...- *visa förmåga att utveckla, använda och kvalitetssäkra biomedicinska, inklusive kliniskt fysiologiska, laboratorie- och undersökningsmetoder*”.

Högskoleverket har för avsikt att under 2010 genomföra en treårsuppföljning av utbildningarna biomedicinsk analytiker med särskilt fokus på balansen mellan fördjupningarna laboriemedicin och klinisk fysiologi.

Beslut

Högskoleverket föreslår att skrivningen i examensordningen (SFS 1993:100, bilaga 2) under rubriken *Färdighet och förmåga* ändras från ”...- *visa förmåga att utveckla,*

använda och kvalitetssäkra biomedicinska laboratorie- och undersökningsmetoder,...
till *”...- visa förmåga att utveckla, använda och kvalitetssäkra biomedicinska,
inklusive kliniskt fysiologiska, laboratorie- och undersökningsmetoder...”*

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande myndighetschef Lena Adamson efter föredragning av utredaren Annika Vänje i närvaro av utredaren Brita Bergseth, informationschefen Eva Ferndahl och tf. avdelningschef Joakim Palestro.

Lena Adamson

Annika Vänje

Bilaga 1: Utdrag ur högskoleförordningen (SFS 1993:100)

Utdrag ur högskoleförordningen (SFS 1993:100), Bilaga 2 – Examensordning

Biomedicinsk analytikerexamen

»

Omfattning

Biomedicinsk analytikerexamen uppnås efter att studenten fullgjort kursfordringar om 180 högskolepoäng.

Mål

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten visa sådan kunskap och förmåga som krävs för behörighet som biomedicinsk analytiker.

Kunskap och förståelse

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och kännedom om aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen,
- visa kunskap om relevanta metoder inom området, och
- visa kunskap om relevanta författningar.

Färdighet och förmåga

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa förmåga att självständigt planera och genomföra analyser och undersökningar och i samband med dessa samverka med patienten och närstående,
- visa förmåga att utveckla, använda och kvalitetssäkra biomedicinska laboratorie- och undersökningsmetoder,
- visa förmåga att tillämpa sitt kunnande för att hantera olika situationer, företeelser och frågeställningar utifrån individers och grupper behov,
- visa förmåga att informera och undervisa olika grupper,
- visa förmåga att samla, bearbeta och kritiskt tolka analys- och undersökningsresultat, uppmärksamma och hantera avvikelser samt muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera resultaten med berörda parter samt i enlighet med relevanta författningar dokumentera dessa,
- visa förmåga till lagarbete och samverkan med andra yrkesgrupper, och
- visa förmåga att kritiskt granska, bedöma och använda relevant information samt att diskutera nya fakta, företeelser och frågeställningar med olika grupper och därmed bidra till utveckling av yrket och verksamheten.

Värderingsförmåga och förhållningssätt

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten

- visa självkännedom och empatisk förmåga,

- visa förmåga att med helhetssyn på människan göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna,
- visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot patienter och deras närstående, och
- visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Självständigt arbete (examensarbete)

För biomedicinsk analytikerexamen skall studenten inom ramen för kursfordringarna ha fullgjort ett självständigt arbete (examensarbete) om minst 15 högskolepoäng.

Övrigt

För biomedicinsk analytikerexamen skall också de preciserade krav gälla som varje högskola själv bestämmer inom ramen för kraven i denna examensbeskrivning.”